

IZVJEŠĆE O RADU DRUŠTVA U 2014. GODINI

Primljeno: 23. XI. 2015.

ATLANTIDA ROJE
Držićeve 27
21000 Split, HR

Događaji koji su obilježili 2014. godinu nisu bili obimni, iako smo dosta napravili s malo sredstava koja su nam bila na raspolaganju, jer su nam mjesečni troškovi uzeli svoj danak. No, izborili smo se za velik broj kvalitetnih događanja što će biti u nastavku i elaborirano od predstavnika naših komisija.

Radnu 2014. godinu smo, nakon blagdana, započeli 13. siječnja i na sjednici Predsjedništva bili su prisutni svi članovi. Poželjeli smo jedni drugima zdravlje i naporan volonterski rad za bolji Split i Dalmaciju.

A. Tukić nas je obavijestio da je dogradonačelnik Kovačević pozvao predsjednika Sapunara, A. Tukića i S. Marinića kod gradonačelnika te je sazvano Povjerenstvo za staru gradsku jezgru i podrumne Dioklecijanove palače. Akcent je bio na rekonstrukciji Turističke palače isključivo prema uvjetima koje su propisali konzervatori. Na tom prostoru je inače zabranjena svaka gradnja jer je u zoni A zaštite UNESCO-a. Drugo pitanje je bilo pitanje Monumentalne fontane, popularne Bajamontuše, te njezina rekonstrukcija gdje su potvrdili da stoje iza tog projekta. Naše su članstvo povezali s direktorom županijskih ljekarni, gospodinom Portolanom, kako bi sačuvali staru ljekarnu u Marmontovoj ulici. Grad je obećao podršku našim naporima na tom polju.

Društvo je u Muzeju grada Splita 5. veljače 2014. godine održalo komemoraciju profesoru Perislavu Petriću koji je bio dugogodišnji aktivni član Društva.

Krajem prošle godine dali smo u tisak naš časopis, a ove smo dovršili i tiskanje knjige pjesama *Inedita iz škafetina* našega predsjednika Ante Sapunara, te smo odlučili održati zajedničku promociju časopisa *Kulturna baština* br. 40 i zbirke pjesama. Promocija je održana u muzeju grada Splita 6. III. 2014. godine, a promotor je bio dr. sc. Marko Trogrlić, profesor na Filozofskom fakultetu u Splitu. Ponovno su nam promociju uveličale učenice iz Glazbene škole Josip Hatze, duo gitare i mandoline pod ravnanjem profesorice Ivane Kenk-Kalebić, i to Marija Grgin na gitari te Zrinka Bakić na mandolini. Časopis sadrži radove iz splitske prošlosti, arhitekture i urbanizma, zaštite spomenika, glazbe, bibliografiju časopisa *Kulturna baština* od broja 21 do broja 40, osvrt, in memoriam Gordani Sladoljev te društvene vijesti.

Društvo je dalo podršku inicijativi Grada da se kandidira za Split grad kulture te smo pismenim putem poslali podršku gospodinu Kuki, pročelniku za kulturu grada Splita.

OBLJETNICA DRUŠTVA

Kao i svake godine, i ove smo obilježili Dan Društva 22. travnja, uz misu zadušnicu i postavljanje vijenca na grob Marka Marulića u crkvi sv. Frane te prigodni govor predsjednika Ante Sapunara.

FINANCIJSKO IZVJEŠĆE O POSLOVANJU DRUŠTVA NA DAN 31. XII. 2014. GODINE

U 2014. godini ostvarili smo manje prihoda nego u prošloj poslovnoj godini. U istom razdoblju rashodi su bili nešto manji jer smo nastojali maksimalno štedjeti kako bi nam dostajalo za izdavaštvo koje je bitan dio našeg rada. Imali smo i nekoliko donacija koje su nam omogućile normalno poslovanje te će se mali višak prihoda prenijeti u vlastite izvore Društva, tako da će iznos fonda koji se prenosi u sljedeću godinu omogućiti održavanje troškova za 2014. godinu i pripreme radnje za rad na novom časopisu. Potrebno je naglasiti da Društvo nema dospjelih a neplaćenih obveza. Prihodi od članarina također su se smanjili te je obveza svih nas da se angažiramo na promoviranju našeg Društva kako bismo privukli nove članove.

ZAŠTITA SPOMENIKA

Društvo prijatelja kulturne baštine Split (DPKB) podnijelo je 16. lipnja 2007. prijedlog za ocjenu zakonitosti Odluke o donošenju Izmjene i dopune Provedbenog urbanističkog plana (PUP) povijesne jezgre Grada Splita Ustavnom sudu RH (US), koji je nakon pet godina, kao neriješen, ustupljen nadležnom Visokom upravnom sudu na rješavanje.

Visoki upravni sud je na sjednici 30. svibnja 2014. presudio da se zahtjev DPKB-a usvaja, da se ukida Odluka o donošenju Izmjena i dopuna PUP-a povijesne jezgre Grada Splita i da, na temelju odredbe članka 86., st. 4. ZUS-a ukinuti opći akt prestaje važiti danom objave presude u Narodnim novinama.

DPKB je od početka tvrdilo da osporena odluka nije u skladu s GUP-om s posebnim naglaskom na planiranje gradnje podzemnih garaža čije odredbe postavljaju rigorozna pravila, radi maksimalnog očuvanja povijesne jezgre Splita, te se navodi da potrebe stanovništva treba osigurati na javnim parkiralištima ili u javnim garažama izvan područja zone A. U osporenoj se odluci pozivaju na čl. 34. GUP-a, koji općenito govori o izgradnji parkirališta i na tome temelje odluku, dok istovremeno ignoriraju čl. 49. i 50. GUP-a (urbana pravila).

Nažalost, Gradska vijeća Grada Splita dvaju različitih saziva u očitovanju Ustavnom sudu (19. III. 2008.) i Visokom upravnom sudu (4. VII. 2013.) imaju identične stavove u obrani odluke o donošenju izmjena i dopuna PUP-a gradske jezgre Splita. Oni nalaze kako je neutemeljen stav podnositelja odnosno DPKB-a, da temeljem odredbi GUP-a traže ukidanje planiranih garaža u Zoni A, te drže neprihvatljivim da DPKB određuje vođenje prostorne politike grada. Osim toga, ističu, kako taj dokument ne bi dobio sve potrebne suglasnosti da nije usklađen s odredbama GUP-a.

DPKB je smatrao potrebnim osvrnuti se i podsjetiti na tradicionalnu nekadašnju ophodnju procesije kojoj je početak i kraj bio katedrala sv. Dujma ispred koje se održavala sveta misa. Zbog toga se DPKB obratio nadbiskupu splitsko-makarske nadbiskupije, gradonačelniku, konzervatorima i medijima, ali je to ostalo bez odgovora. *Slobodna Dalmacija* je 12. ožujka 2014. godine objavila dio teksta upućenog nadbiskupu, a nakon toga su se o neprimjerenoj sadašnjoj lokaciji i procesiji u njoj izjasnili ugledni građani. U središtu slavlja tradicionalnog blagdana sv. Dujma zaštitnika Splita svakako je procesija sa svečanom misom. Takvo slavlje, povezano s popratnim sajmom, traje stoljećima.

Naravno da su se kroz proteklo vrijeme zbivale brojne promjene. Međutim, zadnjih deset godina nema više nekadašnje ophodnje, jer je kretanje procesije reducirano na manji dio tradicionalnoga puta. Osim toga, reducirani su i modificirani još neki detalji, a bogoslužje je premješteno iz svog izvornog mjesta – katedrale, na zapadni dio Rive, na mjesto održavanja svih javnih i masovnih događanja od raznih estradnih, pa do političkih ili protestnih skupova.

Nakon Drugog svjetskog rata, tradicionalna je procesija bila ukinuta, pa ju je jedino bilo moguće ostvariti kao ophod u uskom prostoru periptera katedrale. Međutim, kako je kod građana ostalo duboko ukorijenjeno tradicijsko naslijeđe, uspostavom hrvatske države provedena je priprema za obnovu te svečanosti, koja je određena i Statutom Splita iz 1312. godine: „*Gradani Splita će napose i službeno slaviti svetoga Dujma, svog nebeskog zaštitnika, a katedralu, koja je njemu i posvećena, kao mjesto Božje slave, štovat će svi građani*“. Nažalost, unatoč temeljitoj pripremi, 1991. je godine održana samo svečana misa i ophod u peristeru, jer je nevjere onemogućilo održavanje proslave po pravilima tradicionalnog ceremonijala. Zato je proslava već sljedeće godine 1992. izvedena u punom sjaju sa svim sadržajima. Procesija je krenula s Peristila, pa kroz Srebrna vrata, Hrvojevom, čitavom Rivom, Marmontovom, Ulicom kralja Tomislava, pa Hrvojevom i ponovno kroz Srebrna vrata na Poljanu kraljice Jelene i na Peristil. Međutim, fijera sv. Duje je 2004. godine obilježena rušenjem tradicije, kad je ophodnja procesije zaustavljena na manje od pola puta, jer je pozornica za održavanje svečane mise postavljena na zapadnom dijelu Rive na kojoj su uzduž čitavog sjevernog dijela nanizani kafići, dok je južni dio popunjen brojnim objektima sajma.

U mandatu gradonačelnika Keruma, Gradsko vijeće (GV) je 8. srpnja 2011. godine u svom zaključku odredilo da se na Rivi, osim dvaju spomenika dr. Franji Tuđmanu i papi Ivanu Pavlu II., izgradi na izvornom mjestu Monumentalne fontane i „Spomenik Slobodi“. Povjerenstvo za pripremu i provedbu natječaja za odabir idejnih rješenja za postavljanje spomenika te utvrđivanje umjetničke vrijednosti i vizualnog identiteta predloženih spomenika i spomen-obilježja, koje je bilo inicijator gore citiranog zaključka GV-a, svojim novim zaključkom od 20. ožujka 2012. godine predložilo je Komisiji za imena ulica i trgova i za spomenike povratak izvorne lokacije za MF i, umjesto nove, rekonstrukciju stare fontane i zaključilo: „*Umjesto do sada predložene nove fontane, predlaže se rekonstrukcija stare fontane izgrađene krajem*

XIX. stoljeća, srušene iza ideološkog razdoblja 1947. godine“. Kako Komisija do kraja mandata nije postavila predmet na dnevni red, a tako ni godinu dana nakon dolaska nove vlasti na čelu s gradonačelnikom Baldasarom, DPKB je uputio 5. svibnja 2014. godine zahtjev da se konačno, nakon više od dvije godine, taj revidirani predmet stavi na dnevni red. Prva sjednica Komisije održana je tek 17. lipnja 2014., a održane su još tri sjednice do kraja godine, na kojima se raspravljalo o problemu vraćanja lokacije Monumentalnoj fontani, ali nije donesen nikakav zaključak.

Krajem kolovoza 2014. godine, DPKB je uputio pismo gradonačelniku Baldasaru povodom objavljenog natječaja za ostvarivanje plodouživanja u trajanju od 30 godina na nekretnini „Turistička palača“ u kojem je navedeno: „Uvažavamo vrlo loše stanje predmetne zgrade i potrebu za što bržom sanacijom, ali ipak moramo primijetiti da se sklapanjem ovakvog ugovora odgađaju obaviti moguća temeljita arheološka istraživanja na tom prostoru.“

IZLETI

Društvo je tijekom 2014. godine imalo nekoliko zanimljivih izleta. U siječnju smo posjetili Muzej Grada Kaštela u Kaštel Sućurcu, razgledali smo stalni postav u pratnji kustosa Ivana Šute, a potom je uslijedio odlazak na Malačku (Kozjak) na ručak.

U veljači smo otputovali na izlet u Veneciju. Na putu smo razgledali dvorac Miramare u Trstu. Sljedeći smo dan obilazili Veneciju, a sutradan lagune, otoke Murano, Burano, Torcello i Lido. Na zadnji dan izleta uslijedio je odlazak do Lipica i posjet ergeli konja lipicanaca uz stručno vođenje.

U travnju smo u Vranjicu posjetili akvarij, nakon čega je uslijedio odlazak do dvorca Vitturi u Kaštel Lukšiću, gdje smo razgledali izložbu (namještaj kaštelanskih građanskih obitelji) uz stručno vođenje, a nakon toga smo pošli na ručak na Malačku.

Izleti su se nastavili i u svibnju kada smo otputovali na otok Brač. Posjetili smo Supetar (Galerija kipara Ivana Rendića), Škrip i Muzej Grada Brača, potom smo otišli do Vidove gore, prošetali se po Bolu, poljubili vrata Galerije Dešković (upravo završili renoviranje), te konačno došli u Dol na čuveni brački ručak koji smo začinili tortom *hrapačušom*.

U studenom smo otputovali u Zagreb. Po dolasku posjetili smo Umjetnički paviljon i razgledali izložbu Joana Miroa (remek-djela iz Fundacije Maeght).

Nakon smještaja u hotelu, otišli smo na jednoipolsatnu tematsku šetnju *Gornjogradske coprnice* (kroz zabavan program i vodstvo licenciranog vodiča, upoznali smo mračnu stranu Zagreba od srednjega vijeka pa na dalje). Sutradan smo pošli do Trga bana Jelačića na Božićni sajam, a potom je uslijedio odlazak do Klovićevih dvora da razgledamo izložbu *Normandija/rađanje impresionizma*. Izložba s radovima Moneta, Boudina, Gericaulta, Courbeta, Corota, Dufyja, Renoira te brojnih drugih, postala je simbol Normandije kao pravog središta izvrsnosti. Nakon toga, uslijedio je odlazak do *Ikee*, a potom povratak kućama.

Slika 1. Posjet Muzeju grada Kaštela

Slika 2. Izlet u Zagrebu